

Strategi for nye alliancer

Indholdsfortegnelse

1	Forord	3
2	Indledning	4
3	Udfordringer for mennesker med handicap	5
4	Udfordringer for de frivillige fællesskaber	6
5	Befolkningens deltagelse i frivilligt arbejde	8
6	Hvorfor være aktiv i de frivillige fællesskaber?	9
7	Hvordan bliver flere mennesker med handicap aktive i frivillige fællesskaber?	11
8	Hvilken rolle spiller civilsamfundets aktører og handicaporganisationerne generelt?	14
9	Hvad vil vi med strategien?	16
10	Strategiens indsatsområder	19
11	Implementering	20
12	Strategiske rammer	21
13	Baggrund	22
14	Kilder	24

Forord

Denne strategi er udarbejdet af ”**Tænketanken Nye Alliancer**” og skal bidrage til at styrke inklusion og medborgerskab for mennesker med handicap i civilsamfundet. Målet er, gennem konkrete initiativer, at skabe muligheder for at bygge bro mellem mennesker med handicap og civilsamfundsaktører. Hermed skal strategien inspirere det lokale organisations- og foreningsliv til at åbne op og inddrage mennesker med handicap aktivt i deres fællesskaber, både som deltagere i aktiviteter og som frivillige. Det forventes, at resultatet af strategien på sigt bliver et mere inkluderende samfund, og at mennesker med handicap deltager i civilsamfundets mange aktiviteter i et omfang svarende til resten af befolkningen.

Baggrund

Tænketanken Nye Alliancer er en del af satspuljeaftalen for 2014-2017. Baggrunden for projektet har været en målsætning om at styrke medborgerskab og inklusion af mennesker med handicap.

Tænketanken har været ledt af et formandskab bestående af Thorkild Olesen, formand for Danske Handicaporganisationer, og Vibe Klarup Voetmann, formand for Frivilligrådet. Tænketankens øvrige 11 medlemmer har været udpeget i kraft af deres viden og erfaring på området i relation til tænketankens arbejde. Formændene har udpeget alle øvrige medlemmer.

Medlemmer i tænketanken Nye Alliancer

Vibe Klarup Voetmann
Formand for Frivilligrådet

Thorkild Olesen
Formand for Danske Handicaporganisationer

Mads Brix Baulund
Formand for Sammenslutningen af Unge Med Handicap (SUMH)

Sytter Kristensen
Formand for Landsforeningen LEV

Knud Kristensen
Landsformand for Landsforeningen SIND

Lars Gjermandsen
Formand for Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF)

Søren Møller
Landsformand for Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI)

Signe Bo
Formand for Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF)

Amalie Sondorp Utzon
Landsformand Ungdommens Røde Kors (URK)

Morten Skov Mogensen
Generalsekretær, KFUM's sociale arbejde

Ole Lauth
Forstander, Egmont Højskolen

Niels Hansen
Programleder fra MindLab

Inge Storgaard Bonfils
Professionshøjskolen Metropol

Indledning

Danmark skal som stat leve op til FN's handicapkonvention (FN, 2006). Som en væsentlig del af det danske samfund, som samarbejdspart med den offentlige sektor og som modtager af offentlige investeringer og støtte, bør foreningslivet naturligt indgå i dette arbejde, da de har tradition for at skabe fællesskaber. Strategien er derfor et bidrag fra en kreds af foreninger og institutioner (se medlemmerne af Tænketanken Nye Alliancer), til at udmønte handicapkonventionens artikel 29 og 30, hvoraf det fremgår, at deltagerstaterne er forpligtet på at sikre personer med handicap mulighed for deltagelse i det politiske og offentlige liv på lige fod med andre. Yderligere fremgår det af de to artikler, at deltagerstaterne anerkender retten for personer med handicap til at tage del i kulturlivet, rekreative tilbud, fritidsaktiviteter og idræt på lige fod med andre og at træffe passende foranstaltninger til at sikre dette.

Tænketanken bygger videre på det charter, som den tidligere SRSF-regering, kommuner og Forenings Danmark vedtog i 2013 (Arbejdsgruppen for fornyelse af frivillighedscharteret, 2013). I charteret understreges det, at den frivillige verden bidrager til et inkluderende samfund og har været med til at skabe det velfærdssamfund, Danmark er i dag. Et stærkt civilsamfund med aktive frivillige er forudsætningen for et bære-

dygtigt og demokratisk samfund. Gennem forpligtende fællesskaber opleves det, at man på trods af forskelle mennesker imellem, hører til. De forpligtende fællesskaber bidrager til et bæredygtigt samfund og til at udvikle identitet og kompetencer hos den enkelte.

Yderligere gives der i charteret udtryk for, at frivilligt engagement har værdi i sig selv, for den frivillige og for andre. Gennem udvikling af den enkelte og af fællesskabet, bidrager frivilligt engagement til et inkluderende, ansvarsfuldt og meningsbærende samfund, hvor borgeren finder mening i at være med til at udvikle samfundet. Den frivillige får lejlighed til at bidrage til noget, der giver mening for den frivillige og dennes medmennesker, og hvor personligt engagement, ansvar og medmenneskelighed er drivkraften.

Parterne bag charteret er overbeviste om, at også i den frivillige verden er forskellighed en styrke. Det gælder forskelligheder i identiteter, værdier, aktiviteter, medlemmer, brugere osv. Der skal være plads til alle i den frivillige verden, der udgøres af selvvalgte fællesskaber i al deres mangfoldighed. Der er forskellige former for frivillighed, og alle mennesker kan have noget at bidrage med ind i den frivillige verden.

Udfordringer for mennesker med handicap

Meget tyder på, at mennesker med handicap er særligt udsatte for at havne i en situation helt uden eller med et meget begrænset socialt netværk. Der er en klar tendens til, at de fleste former for handicap har en reducerende effekt

på alle former for deltagelse i samfundet. Handicap giver barrierer for udadrettede aktiviteter som beskæftigelse, skoleuddannelse, erhvervsuddannelse, foreningsaktivitet og frivilligt arbejde (Bengtsson, 2008).

Af en SFI rapport fra 2015 om udviklingen i handicap og beskæftigelse fremgår det, at beskæftigelsesfrekvensen er markant lavere for personer med handicap eller et længerevarende helbredsproblem end for den øvrige befolkning. Blandt personer med handicap eller et længerevarende helbredsproblem var den sæsonkorrigerede beskæftigelsesandel 43 pct. i 2014 mod 77 pct. blandt personer uden handicap eller længerevarende helbredsproblem. Det er især blandt personer med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem, at beskæftigelsesandelen ligger lavt. I 2014 var den på 28,4 pct., mens den for personer med et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem var på 64,7 pct. (Larsen og Høgelund, 2015).

Følgende undersøgelser har vist, at mennesker med handicap kun i beskedent omfang deltager i civilsamfundsaktiviteter, herunder foreningslivet. I SFI's rapport fra 2013 konkluderer de, at der generelt er hindringer for at deltage i samfundslivet og fællesskaber for personer med handicap. Rapporten beskriver, at personer med handicap er mindre aktive i civilsamfundet og hverdagslige aktiviteter i forhold til personer uden handicap (Damgaard m.fl., 2013). Socialstyrelsen konkluderer i deres rapport fra 2009, at mennesker med handicap forsat er markant underrepræsenterede som aktive deltagere i kultur-, fritids- og idrætslivet (Sandø, 2009).

Incentive har i 2015 kortlagt den danske befolknings holdninger og handlinger i relation til mennesker med handicap, herunder barrierer i foreningslivet. Undersøgelsen viser, at der er flere, der bekymrer sig, når de skal være sammen med en person, der enten har ADHD, er døv eller sidder i kørestol i en situation, hvor de laver samarbejdsøvelser til et spejdermøde, end hvis det er en situation, hvor man spiser ude og skal til et underholdningsarrangement. Det, som flest danskere bekymrer sig om i de to situationer, er besværligheder med fysiske forhold og samarbejde eller deltagelse i det sociale fællesskab (Ibsen m.fl., 2015).

Udfordringer for de frivillige fællesskaber

På den anden side står de frivillige fællesskaber – organisationer, foreninger og netværk med den udfordring at rekruttere aktive frivillige til deres fællesskaber. Frivillige er grundstenen i frivilligverdenen, og uden dem, ophører den med at eksistere. Samtidig er det ofte et ønske hos foreninger at have en bred sammensætning af frivillige, idet diversitet ses som en ressource. Sammenslutningen af Unge med Handicap (SUMH) udrykker det således i deres seneste rapport:

Både de unge og foreningerne vinder på at have unge med handicap med i deres forening. Det bidrager til mangfoldigheden i den frivillige sektor og er samtidig en unik mulighed for at nedbryde fordomme, skabe positive oplevelser og gensidig forståelse mellem mennesker. Desuden bidrager det til, at alle parter får gavn af hinandens ressourcer. Unge med handicap har også brug for at føle, at de kan bruges til noget (SUMH, 2015).

For at bidrage yderligere til udmøntningen af handicapkonventionens artikel 29 og 30, er det relevant at spørge, hvad det er for barrierer, der skal overvindes, og hvorfor det er så svært at ændre på praksis.

Civilsamfundets organisationer og foreninger fungerer inden for fastsatte rammer. Ud over egne vedtægter er der i dag krav til, at det kan dokumenteres, at tildelte ressourcer tjener deres formål. Der sættes slutmål for det organisatoriske arbejde, og der måles på en lang række af parametre. Her er mangfoldighed ikke nødvendigvis et af dem. Der kan være en tendens til, at fokus udelukkende rettes mod opgaveløsningen, på antallet af frivillige, men ikke på graden af mangfoldighed.

Kultur og tradition spiller også en væsentlig rolle. Civilsamfundet har været vant til selv at afgrænse sine fællesskaber ud fra betragtninger om, hvad der er muligt og ikke muligt. Samtidig er der udviklet traditioner for, hvem vi er som organisation eller forening, hvordan vi typisk ser ud, og hvilke medlemmer vi rekrutterer. Der kan eksempelvis opstå en tradition for at rekruttere aktive, der først og fremmest ligner og deler livsform med en selv.

Hvis man ønsker at være et inkluderende fællesskab, er det nødvendigt, at man som organisation begynder at se muligheder, man ikke nødvendigvis har været vant til at se. Det kan være svært at få øje på, at det kan være anderledes og at forestille sig, at det er muligt at inddrage medlemmer med handicap i netop de opgaver og aktiviteter, man som organisation eller forening står for at udføre. Det rejser spørgsmålene om, hvordan man kan udfordre vanens magt.

Man kan forklare og beskrive forskellige barrierer for inklusion. Som afsendere af denne strategi er vi først og fremmest optaget af at tydeliggøre for os selv og andre, at vi er en del af ét og samme samfund. Danmarks sammenhængskraft og bæredygtighed, mener vi, afhænger af vores evner til, overalt hvor vi er, at skabe plads til alle. Det gælder også i det frivillige Danmark.

Befolkningens
deltagelse i
frivilligt arbejde

Befolkningens deltagelse i frivilligt arbejde

I 2012 havde 35 % af befolkningen over 16 år arbejdet frivilligt inden for det seneste år. Hvis man medregner dem, der har udført tidsbegrænset frivilligt arbejde, fx afvikling af et sportsarrangement, en festival eller indsamling af penge til en organisation, så er det samlede tal 43 % af befolkningen over 16 år (Fridberg og Henriksen, 2014).

Hvis man ser på udførelsen af frivilligt arbejde i forhold til, om personen har handicap eller ej, viser tal fra SHILD 2012-13 (tabel 1) med et repræsentativt udvalg af personer mellem 16 og 64 år, at jo større handicap der er tale om, jo færre er der, som udfører frivilligt arbejde. Reduktionen kommer især på den del af grupperne, der kun lejlighedsvis giver en hånd med.

	Intet handicap	Lille handicap	Stort handicap	I alt
Har ikke udført frivilligt arbejde	53,5 %	56,9 %	65,1 %	55,2 %
Har udført det en gang/måned	26,6 %	23,4 %	16,8 %	25,1 %
Mere end en gang/måned	19,9 %	19,7 %	18,1 %	19,7 %
	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tabel 1: Der skelnes mellem intet handicap/psykisk lidelse, mindre handicap/psykisk lidelse, eller større handicap/psykisk lidelse – baseret på deltagernes selvrapportering (i tabellen blot betegnet "handicap"). SHILD 2012-13.

Hvorfor være aktiv i de frivillige fællesskaber?

At være frivillig, er en livsstrategi på linje med arbejde og uddannelse. At være frivillig giver netværk. At være der for andre i et fællesskab, hvor man både kan bidrage og modtage, giver øget livskvalitet og øget adgang til den mulighed for læring og udvikling, der er i sociale relationer. Deltagelse i de frivillige fællesskaber handler om lyst, mening, fællesskab og at gøre en forskel. Samtidig kan det være vejen til en lang række af samfundets andre områder, fx uddannelse og arbejde.

Danmarks Pædagogiske Universitet (DPU) konkluderede i deres vidensopsamling om den primære målgruppe for socialpædagogisk indsats (mennesker med store fysisk og/eller psykiske funktionsnedsættelser eller store og varige fysiske og/eller psykiske funktionsnedsættelser samt psykosociale funktionsnedsættelser) fra 2012, at:

”... mennesker med **fysisk og psykisk funktionsnedsættelser** forsat lever isoleret og parallelt i forhold til det øvrige samfund, og at reel samfundsdeltagelse forudsætter, at de samfundsmæssige institutioner **fremmer** deres muligheder for **deltagelse** (Jensen, 2012).

Social isolation har en række negative konsekvenser for den enkelte og for samfundet. Mens funktionsnedsættelsen skaber hindringer for deltagelse, kan manglende deltagelse omvendt også forværre og udvikle funktionsnedsættelsen (Damgaard m.fl., 2013).

Det er ikke mindst relevant set i sammenhæng med den relativt lave beskæftigelsesandel for mennesker med handicap. Det betyder, at der er mange, som ikke oplever at være del af et arbejdsfællesskab. Derfor får de frivillige fællesskaber en endnu større betydning.

Hvordan bliver flere mennesker med handicap aktive i frivillige fællesskaber?

På baggrund af en række undersøgelser er det muligt at udpege områder, hvor der kan sættes ind, så mennesker med handicap kan deltage i civilsamfundets aktiviteter og opnå en reel samfundsdeltagelse. I det følgende er der sat fokus på, hvilke muligheder, man har som henholdsvis

- a) frivillig organisation, forening eller fællesskab - aktiv frivillig
- b) pårørende eller fagperson
- c) menneske med handicap
- d) kommune

a) Muligheder som frivillig organisation, forening eller fællesskab – aktiv frivillig

Selve handicappet kan i nogle tilfælde udgøre en barriere for aktiv deltagelse i civilsamfundet. Én af forudsætningerne for deltagelse er blandt andet, at aktive i samfundets forskellige institutioner, herunder frivillige organisationer og foreninger, fremmer muligheden for deltagelse for mennesker med handicap (Jensen, 2012). Der kan her være tale om en rimelig tilpasning, som ifølge Handicapkonventionen er dét krav, der kan stilles, hvis en fuldt inkluderende løsning ikke er mulig (Handicapkonventionen Artikel 2, Artikel 5 (3), Artikel 9, Artikel 20 og Artikel 26). Man kan fortolke det som en rimelig insisteren på, at det lader sig gøre.

Fire hverdageksemples på rimelig tilpasning:

1. Aftale om kørselsordning:

Hvis man alligevel kører i bil til en aktivitet eller et møde, så kan man tilbyde at køre forbi og hente den person, som pga. et fysisk handicap ikke har så nemt ved at transportere sig.

2. Lokale med god akustik:

For en person med nedsat hørelse har det stor betydning, at et møde finder sted i et lokale med god akustik, og at deltagerne taler én ad gangen, så det er nemmere at høre, hvad der bliver talt om.

3. Udsende materiale før mødet:

For en blind eller svagtseende er det

vanskeligt at følge med, hvis der fx bruges power point med visuel fremstilling. Problemet kan imødekomes, hvis mødemateriale udsendes på forhånd, så den blinde kan orientere sig i materialet og få det læst op via sin computer.

4. Mindre grupper:

For en voksen eller et barn med socialt handicap kan det være svært at skulle forholde sig til en større gruppe af personer. Her kan en rimelig tilpasning fx bestå i, at det frivillige fællesskab organiseres i mindre grupper, som gør det muligt

En rimelig tilpasning kan gøre det muligt for et menneske med handicap at være med i det frivillige fællesskab, hvis der tages nogle særlige hensyn, som ofte blot er almindelig omtanke. Hvis omgivelserne skal tage særlige hensyn, så fordrer det naturligvis, at personen med handicap selv er åben om sit handicap og giver udtryk for ønsker og behov.

En anden afgørende vej mod målet er at skabe større gensidigt kendskab mellem foreningsaktive og mennesker med handicap, idet dette kendskab har afgørende betydning for, om der kommer nye medlemmer med handicap i foreningerne (Sandø, 2009). Denne tilgang kunne med fordel bidrage til at mindske en anden barriere for deltagelse, nemlig negative reaktioner fra mennesker uden handicap (Damgaard m.fl., 2013).

Det er SUMHs erfaring, at de homogene grupper af frivillige i organisationer er en stor barriere for, at unge med handicap kan indgå i frivilligt arbejde. Hertil kommer en stigende tendens til, at frivillige har meget uddannelse og er i arbejde, mens der er færre frivillige med ingen eller lav uddannelse og uden arbejde. Her peger SUMH på, at der er behov for mere information og oplysning, og opfordrer til, at organisationer og foreninger i højere grad sikrer, at kendskabet til frivilligt arbejde bliver tilgængeligt for en bredere del af unge med handicap og for personer i deres nærmiljø. Fra de unges side er det vigtigt at få talt med de frivillige organisationer om både handicap og bekymringer før man går i gang med det frivillige arbejde (SUMH, 2015).

Det Centrale Handicapråd kommer i deres Strategi om holdninger og handicap med en anbefaling om, at handicaporganisationerne og foreningerne samarbejder, så mennesker med og uden handicap let kan mødes (DCH, 2016 b).

b) Muligheder som pårørende eller fagperson

Et andet væsentligt aspekt, som påpeges i forskningen, er opfordring til deltagelse i frivilligt arbejde. Opfordring har stor betydning for rekruttering af flere og nye medlemmer i frivilligt arbejde. Blandt dem med færre ressourcer viser SFI's rapport, at mangel på omverdenens interesse og opfordringer er de største begrænsninger for at indgå i frivilligt arbejde (Koch-Nielsen m.fl., 2005). Dette understøttes af en undersøgelse fra Institut for idræt og biomekanik, som viser, at den hyppigste anledning til at starte med at arbejde frivilligt er, at man er blevet opfordret eller valgt (Ibsen m.fl., 2015).

SUMH (2015) anbefaler at pårørende og fagpersoner i nærmiljøet støtter unge med handicap i at deltage i frivilligt arbejde, ved at:

1. vise, at de tror på, at den unge kan
2. opfordre og anbefale den unge at deltage i frivilligt arbejde og
3. hjælpe de unge blandt andet ved at finde information om forskellige former for frivilligt arbejde, kontaktoplysninger og at tage den første kontakt.

Fagprofessionelle personer kan altså spille en stor rolle i forhold til at støtte op om deltagelsen i de frivillige fællesskaber.

c) Muligheder som menneske med handicap

Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på, at der er veje og brobyggende mekanismer, der kan aktiveres, for at mennesker med handicap i højere grad kan deltage i frivillige fællesskaber.

Af nedenstående faktaboks fremgår det, hvilke lovgivningsmæssige muligheder, der er herfor.

Social- og Indenrigsministeriets kommentarer om muligheden for at anvende servicelovens §§ 96 og 97 i forbindelse med at mennesker med handicap ønsker at udføre frivilligt arbejde

Servicelovens § 96 Borgerstyret personlig assistance (BPA- ordning)

Det er Social- og Indenrigsministeriets vejledende opfattelse, at hvis borgeren med BPA har brug for hjælp og støtte i forbindelse med borgerens udførelse af frivilligt arbejde, vil der ikke være noget til hinder for, at borgeren benytter sin BPA-hjælper hertil i det omfang, kommunens BPA-bevilling rækker dertil.

Servicelovens § 97 Ledsageordningen

Ministeriet kan vejledende oplyse, at der ikke er noget til hinder for, at borgeren anvender sin ledsageordning i forbindelse med udførelse af frivilligt arbejde. Det eneste krav i forhold til de aktiviteter som ledsageordningen kan bruges til, er således, at de skal være selvvalgte. Desuden skal de opgaver, som borgeren ønsker ledsagerens assistance til at udføre, ligge inden for rammerne af ledsageordningen.

d) Muligheder som kommune

Som kommunalbestyrelse skal man afsætte midler til at indgå i samarbejde med frivillige organisationer og foreninger, herunder kan der

sættes fokus på inklusion af mennesker med handicap.

Social- og Indenrigsministeriets kommentarer om muligheden for at anvende servicelovens §§ 18 i forbindelse med at mennesker med handicap ønsker at udføre frivilligt arbejde

Servicelovens § 18 Samarbejde mellem kommunalbestyrelsen og frivillige sociale organisationer og foreninger

Det bemærkes, at kommunalbestyrelsen efter servicelovens § 18 skal samarbejde med frivillige sociale organisationer og

foreninger, herunder efter stk. 2 afsætte et beløb til støtte af frivilligt socialt arbejde. Efter § 18, stk. 3 fastsættes rammerne for samarbejdet af den enkelte kommunalbestyrelse.

Hvilken rolle spiller civilsamfundets aktører og handicaporganisationerne generelt?

Vi lever i en tid, hvor civilsamfundets særlige værdier og betydning er kommet i fokus. I et hypermoderne samfund er der som aldrig før brug for at betone betydningen af, at vi som borgere har indflydelse på vores liv og hverdag og et medansvar for hinandens muligheder for at kunne udfolde sig og deltage i fællesskaber. Vi spiller som borgere en rolle i hinandens liv. Civilsamfundets fællesskaber er der, hvor vi oplever at være betydningsfulde for andre, kan udfolde og afprøve kompetencer, kan kæmpe for og arbejde med sager, der betyder noget for vores opfattelser af, hvad et godt liv er.

I byer og lokalsamfund er der i disse år en stigende optagethed af at værne om og styrke frivillige fællesskaber, som det kit der binder stedet og mennesker sammen, og som gør det muligt at løse problemer på nye måder. Samspillet mellem kommuner og frivillige er med til at sikre, at flere perspektiver, ideer og ressourcer involveres i lokale opgaveløsninger, politikudvikling og innovation. Det giver resiliente byer, når det gøres godt.

I en moderne velfærdsstat er civilsamfundsinvolvering blevet en afgørende komponent for udvikling af bedre løsninger på svære problemer: Borgere er aktive i klimaindsatser, frivillige er afgørende i ensomhedsbevægelse og integration af flygtninge. Spejdere og idrætsfolks skaber hverdagsoplevelser og meningsfulde fællesskaber for børn, unge og ældre.

Ligeledes udgør landets handicaporganisationer en indgang til et frivilligt og meningsgivende fællesskab. Gennem organisering og mobilisering af mennesker med handicap, deres pårørende og andre med interesse for sagen, arbejdes der aktivt for at organisere selvhjælp, varetage medlemmernes interesser og rådgive om det enkelte handicap og forhold der relaterer sig hertil. Hermed er handicapforeningerne med til at skabe fællesskaber mellem mennesker med handicap både lokalt og nationalt.

Der er al mulig grund til at sikre, at der er bredest mulig indgang for mennesker med handicap i alle disse aktiviteter.

Hvad vil vi med strategien?

Hvad vil vi med strategien?

Tænkertanken ønsker at bidrage til et samfund med respekt for forskellighed, hvor alle mennesker indgår ligeværdigt som medborgere i samfundets mange fællesskaber. Derfor ønsker tænketanken Nye Alliancer at udarbejde en strategi, der reelt fører til, at organisationer i civilsamfundet i højere grad bliver tilgængelige (ikke bare fysisk) for mennesker med handicap. Samt at mennesker med handicap i højere grad deltager og engagerer sig i aktiviteter i det brede civilsamfund.

Herudover skal strategien medvirke til, at synet på mennesker med handicap ændres. Her er der tale om, at mennesker med handicap skal se sig selv som mennesker med muligheder og evner, men også at det øvrige samfund skal se mennesker med handicap som aktive bidragsydere. Samtidig skal der sættes fokus på, at de frivillige organisationer og foreninger ændrer opfattelsen af sig selv som samfundsinstitutioner, der hjælper mennesker med behov, til at de i stedet betragter sig selv som vigtige facilitatorer af rummelige fællesskaber, hvor alle kan bidrage gennem aktiv deltagelse i fællesskabet. Det handler om at betragte mennesker med handicap som en ressource, der kan trækkes på i lighed med alle andre.

Det forventes derfor, at strategien bidrager til et mere inkluderende civilsamfund og en øget deltagelsesgrad for mennesker med handicap i alle former for civilsamfundsaktiviteter. Tænketanken ser civilsamfundets parter, herunder handicaporganisationerne, som centrale aktører, der gennem nye alliancer kan bidrage aktivt til at realisere målsætningen.

Det er tænketankens holdning, at fællesskabet om en fælles interesse, fx det at yde en frivillig indsats for andre eller en fælles sag, repræsen-

terer et godt udgangspunkt for værdifulde relationer mellem mennesker. Frivillige organisationer, foreninger og netværk udgør i den forbindelse et potentiale i relation til en indsats for at give mennesker med handicap bedre muligheder for at etablere og vedligeholde retten til at udøve et aktivt medborgerskab – og give mulighed for en større grad af inklusion i civilsamfundet.

Tænketanken lægger yderligere følgende antagelser til grund for strategien:

- Mennesker med handicap, deres pårørende og umiddelbare netværk bør se mennesker med handicap som en ressource, der kan bidrage i et fællesskab. Det skal være klart for dem, at der eksisterer muligheder for at bidrage, så mennesker med handicap på baggrund af denne viden kan tage stilling til, om de ønsker at indgå i frivillige fællesskaber.
- Det er lysten, der driver værket. Mennesker deltager i frivillige fællesskaber, fordi de har et personligt engagement og ønsker at gøre en forskel, eller fordi de er blevet opfordret på baggrund af deres viden eller kompetencer. De frivillige skal se værdien i fællesskabet og finde det meningsfyldt.
- Det er nødvendigt at åbne samfundet for mennesker med handicap, for det sker ikke af sig selv. Samfundet skal i højere grad se mennesket og ikke handicappet og det antages, at civilsamfundet kan være en løftestang herfor.
- Frivillige organisationer, foreninger og netværk vil gerne forholde sig til konkrete muligheder og mennesker, der ønsker at bidrage, men mangler viden.

Vision

Det er visionen, at strategien bidrager til skabelsen af et inkluderende samfund, hvor mennesker med handicap er inddraget og bidrager til skabelsen og opretholdelsen af civilsamfundets fællesskaber gennem aktiv deltagelse.

Mission

Det er tænketankens mission at påvirke holdningsdannelsen i organisationer og foreninger og skærpe blikket for, at man som frivilligt fællesskab har til opgave at hjælpe og løse opgaver, men også at danne inkluderende fællesskaber.

Målsætning

Tænketankens målsætning med strategien er at bidrage til at skabe alliancer mellem aktive i organisationer, foreninger og netværk i civilsamfundet og mennesker med handicap. Alliancerne skal bidrage til, at de frivillige fællesskaber i højere grad bliver tilgængelige for mennesker med handicap og at mennesker med handicap, der ønsker det, kan deltage i aktiviteter og som frivillige i civilsamfundets fællesskaber i en udstrækning, der svarer til resten af befolkningen. Herudover er målsætningen, at synet på mennesker med handicap ændres, så mennesker med handicap ses og ser sig selv som aktive bidragsydere til de frivillige fællesskaber.

Med alliance forstås:

Et forpligtende samarbejde mellem civilsamfundets parter og andre aktører, med det mål at overkomme barrierer, se muligheder og inkludere mennesker med handicap gennem gensidig brug af hinandens ressourcer og styrker.

- Mål 1:** At der skabes en ny måde at være civilsamfund på, hvor de frivillige organisationer og foreninger i højere grad åbner op for, at mennesker med handicap kan deltage i aktiviteter og som frivillige
 - Mål 2:** At mennesker med handicap deltager aktivt som frivillige i organisationer, foreninger og netværk i samme udstrækning som resten af befolkningen
 - Mål 3:** At mennesker med handicap ses og ser sig selv som aktive bidragsydere til de frivillige fællesskaber
 - Mål 4:** At aktive i organisations- og foreningsverdenen har kendskab til muligheder og metoder til skabelse af nye alliancer mellem mennesker med handicap og aktive i den frivillige verden og benytter sig af disse
 - Mål 5:** At det er nemt for mennesker med handicap at komme i kontakt med aktive i organisationer og foreninger.
-

Strategiens indsatsområder

Strategiens indsatsområder

Der igangsættes konkrete initiativer med det formål at opnå de fastsatte mål. De konkrete initiativer er organiseret i to spor.

Indsatsspor 1: Etablering af alliancer

Med henblik på at skabe eksempler til efterfølgelse og at opsamle erfaring om udfordringer og løsningsmuligheder, igangsættes alliancer mellem frivillige organisationer og handicaporganisationer enten lokalt eller på landsplan. Disse udgør konkrete eksempler på, at det er muligt at indgå alliancer omkring inddragelsen af frivillige med handicap i frivillige fællesskaber.

Der etableres følgende alliancer:

- En alliance mellem DGI og Egmont højskolen om undervisning i I Front uddannelse om ledelse af frivillige.
- En alliance mellem DGI og lokalafdelinger i Aalborg om, at mennesker med handicap har mulighed for at deltage som frivillige i afviklingen af Landsstævne 2017 i Aalborg.
- En alliance mellem Ungdommens Røde Kors og Sammenslutningen af Unge Med Handicap med henblik på unge med handicap bliver en del af URK's frivilligkorps og samtidig kompetenceudvikles, dels gennem det frivillige arbejde, dels gennem UKR's kurser og uddannelser for frivillige.
- En fortsat alliance mellem Frivilligrådet og Danske Handicaporganisationer med henblik på at sætte temaet på dagsordenen i forskellige sammenhænge samt at følge op på de etablerede alliancer og formidle erfaringer herfra.
- En alliance mellem landets Frivilligcentre, DH's lokalafdelinger og Idrættens samvirke om i fællesskab at afsætte en uge, hvor der sættes ekstra fokus på ressourcepotentialet ved mangfoldig rekruttering.

Indsatsspor 2: Formidling

Med henblik på at påvirke civilsamfundets aktører og vise mennesker med handicap, at der er muligheder, formidles der i sammenhæng med strategien "gode historier" om, hvordan det kan lykkes for organisationer at inddrage mennesker med handicap i deres frivillige fællesskab. Historierne er udformet som videoklip, hvor det for hver case belyses, hvad det giver både organisationen og den frivillige samt hvilke barrierer der har været og hvordan disse er overkommet.

Yderligere formidles der i sammenhæng med strategien et debatoplæg, der kan anvendes i forbindelse med at temaet tages op på møder i organisationer og foreninger. Frivilligrådet har ansvar for udarbejdelsen af dette.

Der anvendes bl.a. følgende formidlingsplatforme:

- Frivillig fredag 2016.
- Der opfordres til, at landets Frivilligcentre, DH's lokalafdelinger og Idrættens samvirke i fællesskab afsætter en uge, hvor der sættes ekstra fokus på ressourcepotentialet ved mangfoldig rekruttering.
- Center for frivilligt socialt arbejde formidler strategi, videoklip og debatoplæg på deres elektroniske platforme.
- Tænketanken har i forbindelse med udarbejdelse af strategien været i dialog med FriSe (Frivilligcentre og Selvhjælp), der er en nøgleaktør i forhold til strategiens intentioner. FriSe har i forvejen fokus på mangfoldighed og vil også have det i deres fortsatte arbejde.

Implementering

Medlemmerne i tænketanken Nye alliancer har påtaget sig at distribuere strategien (incl. pixi udgave) med tilhørende filmklip og debatoplæg via egne kanaler, herunder deres sociale medier. Yderligere formidles strategien til lokale byråd, handicapråd og frivilligråd med debatoplæg til initiering af lokale debatter.

Der udsendes pressemeddelelse i alle involverede organisationers nyhedsbrev med link til strategi og videoklip (plus pixi-udgave). Formandskabet skriver artikel til publicering i *Altinget* og *Den Offentlige*.

Der er udarbejdet et mobiliseringspapir, der kan understøtte Tænketankens medlemmer i deres arbejde med at mobilisere den frivillige forenings- og organisationsverden samt det kommunalpolitiske niveau til at indgå i arbejdet med at etablere alliancer mellem aktive i organisationer, foreninger og netværk i civilsamfundet og mennesker med handicap.

Formandskabet har påtaget sig ansvaret for at følge op på de etablerede alliancer og formidle erfaringer herfra via deres hjemmeside. Det Centrale Handicapråd anbefaler i deres *Strategi om holdninger og handicap* at:

”... **handicaporganisationer, andre civilsamfundsorganisationer og øvrige relevante parter** handler på den strategi, som **Tænketanken Nye Alliancer** udvikler.”

(DCH, 2016 b).

Opfølgningen på Strategi for Nye Alliancer vil derfor eventuelt kunne foregå i et samarbejde med DCH.

Hvis du som frivillig organisation, forening eller netværk har eller ønsker at danne en alliance, er du meget velkommen til at kontakte en af de to formænd og få din alliance på deres hjemmeside.

Yderligere er det muligt at booke et medlem af tænketanken til at holde debatoplæg i din organisation. Dette foregår via Frivilligrådet og DH.

Der er udarbejdet en plan for det videre arbejde med at formidle strategien, mobilisere flere organisationer samt monitorering af dels hvor mange organisationer, der har taget strategien på deres dagsorden, og dels antallet af mennesker med handicap, der er engageret i frivilligt arbejde.

Strategiske rammer

Tænkertanken Nye Alliancer blev nedsat primo 2015 og har afsluttet sit arbejde primo 2016. Fra september 2015 til marts 2016 har tænketanken mødtes fire gange, hvor strategiens fokuspunkter og konkrete indhold er blevet drøftet også på baggrund af input fra eksterne oplægsholdere, herunder mennesker med handicap med erfaring fra frivilligt arbejde.

Socialt Udviklingscenter SUS har understøttet og faciliteret de fire møder i tænketanken.

Socialstyrelsen har været sekretariat for tænketanken.

Baggrund

Tænkertanken Nye Alliancer er en del af satspuljeaftalen for 2014-2017. Baggrunden for projektet har været en målsætning om at styrke medborgerskab og inklusion af mennesker med handicap.

Tænkertanken har været ledt af et formandskab bestående af Thorkild Olesen, formand for Danske Handicaporganisationer, og Vibe Klarup Voetmann, formand for Frivilligrådet. Tænkertankens øvrige 11 medlemmer har været udpeget i kraft af deres viden og erfaring på området i relation til tænkertankens arbejde. Formændene har udpeget alle øvrige medlemmer.

Medlemmer i tænkertanken Nye Alliancer

Vibe Klarup Voetmann

Formand for Frivilligrådet

Signe Bo

Formand for Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF)

Thorkild Olesen

Formand for Danske Handicaporganisationer

Amalie Sondorp Utzon

Landsformand Ungdommens Røde Kors (URK)

Mads Brix Baulund

Formand for Sammenslutningen af Unge Med Handicap (SUMH)

Morten Skov Mogensen

Generalsekretær, KFUM's sociale arbejde

Sytter Kristensen

Formand for Landsforeningen LEV

Ole Lauth

Forstander, Egmont Højskolen

Knud Kristensen

Landsformand for Landsforeningen SIND

Niels Hansen

Programleder fra MindLab

Lars Gjermandsen

Formand for Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF)

Inge Storgaard Bonfils

Professionshøjskolen Metropol

Søren Møller

Landsformand for Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI)

Vision

Et inkluderende samfund, hvor mennesker med handicap er inddraget og bidrager til skabelsen og opretholdelsen af civilsamfundets fællesskaber gennem aktiv deltagelse

Mission

At påvirke holdningsdannelsen i civilsamfundet og skærpe blikket for, at man som frivilligt fællesskab har til opgave at hjælpe og løse opgaver, men også at danne inkluderende fællesskaber

Problemstilling

Undersøgelser viser, at mennesker med handicap i begrænset omfang deltager i civilsamfundsaktiviteter, herunder bl.a. i frivilligt arbejde og idrætsforeninger

Målsætning

At der skabes alliancer mellem aktive i organisationer, foreninger og netværk i civilsamfundet og mennesker med handicap, således at de frivillige fællesskaber i højere grad bliver tilgængelige for mennesker med handicap og at mennesker med handicap, der ønsker det, kan deltage i aktiviteter i civilsamfundets frivillige fællesskaber i en udstrækning, der svarer til resten af befolkning. Herudover er målsætningen, at synet på mennesker med handicap ændres, så mennesker med handicap ses og ser sig selv som aktive bidragsydere til de frivillige fællesskaber.

Mål 1

At der skabes en ny måde at være civilsamfund på, hvor de frivillige organisationer og foreninger i højere grad åbner op for at mennesker med handicap kan deltage i aktiviteter og som frivillige

Mål 2

At mennesker med handicap deltager aktivt som frivillige i organisationer, foreninger og netværk i samme udstrækning som resten af befolkningen

Mål 3

At mennesker med handicap ses og ser sig selv som aktive bidragsydere til de frivillige fællesskaber

Mål 4

At aktive i organisations- og foreningsverdenen har kendskab til muligheder og metoder til skabelse af nye alliancer mellem mennesker med handicap og aktive i den frivillige verden og benytter sig af disse

Mål 5

At der skabes en ny måde at være civilsamfund på, hvor de frivillige organisationer og foreninger i højere grad åbner op for at mennesker med handicap kan deltage i aktiviteter og som frivillige

Indsatsspor 1 Etablering af alliance

Indsatsspor 2 Formidling

Kilder

Arbejdsgruppen for fornyelsen af frivillighedscharteret (2013)

Charter for samspil mellem den frivillige verden og det offentlige. Social-, Børne- og Integrationsministeriet, Kulturministeriet, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse og Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Bengtsson, Steen (2008)

Handicap og samfundsdeltagelse 2006. SFI.

Damgaard, Malene, Tinne Steffensen og Steen Bengtsson (2013)

Hverdagsliv og levevilkår for mennesker med funktionsnedsættelse. SFI.

Det Centrale Handicapråd (DCH) (2016 a)

Strategi om holdninger og handicap. DCH.

Det Centrale Handicapråd (DCH) (2016 b)

Resumé af holdningsstrategi på letlæst dansk. DCH.

FN (2006)

FN's konvention om rettigheder for personer med handicap (Handicapkonventionen) Artikel 2, Artikel 5(3), Artikel 9. Artikel 20, Artikel 26, Artikel 29 og 30.

Fridberg, Torben og Lars Skov Henriksen (2014)

Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012. SFI.

Hagelund, Lise, Henrik Holm Jensen, Mette Bøgelund og Agnete Nielsen (2015)

Befolkningens holdninger og handlinger i relation til personer med handicap. Enheden for Antidiskrimination & Det Centrale Handicapråd.

Ibsen, Bjarne, Karsten Østerlund og Hans-Peter Qvist (2015)

Folkeoplysning og frivilligt arbejdes betydning for demokratisk deltagelse. Institut for Idræt og Biomekanik, Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.

Koch-Nielsen, Inger, Lars Skov Henriksen, Torben Fridberg og David Rosdahl (2005)

Den frivillige indsats i Danmark. SFI.

Larsen, Malene Rode og Jan Høgelund (2015)

Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002-2014. SFI.

Jensen, Niels Rosendal (2012)

Viden om voksne mennesker med handicap. Socialpædagogernes Landsforbund.

Sammenslutningen af Unge Med Handicap (SUMH) (2015)

Det første skridt – det sidste skub. En undersøgelse af frivillighed blandt unge med handicap. Sammenslutningen af Unge Med Handicap.

Sandø, Martin (2009)

Handicap og foreningsliv 2009 - Muligheder og barrierer for inklusion af mennesker med handicap i foreningslivet. Servicestyrelsen (nu Socialstyrelsen).